

T.C

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARAR VERME STİLLERİNİN
İNCELENMESİ**

Hazırlayan

Kübra BENGİ

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KARAMAN-2023

T.C

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARAR VERME STİLLERİNİN
İNCELENMESİ**

Hazırlayan

Kübra BENGİ

Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı

Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Doç. Dr. Oruç Ali UĞUR

KARAMAN-2023

ENSTİTÜ TEZ ONAY FORMU

Doküman No	FR-285
İlk Yayın Tarihi	05.02.2018
Revizyon Tarihi	27.10.2020
Revizyon No	01
Sayfa No	1/1

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARAR VERME STİLLERİNİN İNCELENMESİ

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 30 / 01 / 2023

Bu tez, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 13./01./2023 tarih ve 02/53.. sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Hazırlayan

Kalite Sistem Onayı

ÖNSÖZ

Öncelikle yapmış olduğum çalışmamda bana öncülük eden çok değerli danışmanım sayın Doç. Dr. Oruç Ali UĞUR 'a, lisansüstü eğitimimden bu yana tüm süreçlerde benden desteğini esirgemediği, her zaman yol gösterici bir tavır sergilediği için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bu zorlu süreçte bilgi, birikim ve tecrübesi ile yoluma ışık tutan Doç. Dr. Erhan DEVRİLMEZ 'e, ihtiyaç duyduğum her an bilgilerini benimle paylaşan Arş. Gör. Alparslan Aziz TUNÇ 'a teşekkür ederim.

Değerli babam ve annem cesaret verici sözleriniz bana her zaman tek başıma yapabileceğimden çok daha yükseğini başarabileceğimi gösterdi. Tüm eğitim hayatım boyunca, yaptığım bütün seçimlerde bana güvenen ve destek olan, hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen, bana her zaman güven veren, babam ve anneme minnettirim.

Tezimi yazma sürecimde çalışmama gönüllü katılan tüm öğrenci arkadaşlarıma, bu süreçte destek veren tüm hocalarıma, çalışmamın başından itibaren yanımda olan tüm arkadaşlarıma, süreçte beni yalnız bırakmayan ve çalışmama destek olan herkese teşekkür ederim.

Kübra BENGİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, üniversitede öğrenimine devam eden öğrencilerin, karar verme stillerinin incelenmesidir. Ayrıca mevcut çalışmada, üniversite öğrencilerinin karar verme stillerini bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılmıştır. Çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenimine devam eden 555 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Mann ve arkadaşları tarafından geliştirilen Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Melbourne Karar Verme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 26.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analiz yönteminde ise tek yönlü MANOVA analizi kullanılmıştır. Bulgulara göre cinsiyet, fakülte ve kişisel gelişim değişkenleri arasında anlamlı etkileşim tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni karar verme alt boyutlarını ile bireysel olarak etkilemediği bulunmuştur. Cinsiyet, öğrenin gördükleri fakülte ve kişisel gelişim değişkenlerinin birlikte karar verme değişkenini etkilediği belirlenmiştir. Araştırmamızda fakülte değişkenine göre karar vermenin öz saygı ve kaçınan karar verme değişkenlerine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öz saygı karar verme düzeyleri eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kaçınan karar verme açısından spor bilimleri öğrencilerinin eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Fakülte değişkeni açısından karar vermenin dikkatli erteleyici ve panik alt boyutları açısından anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Kişisel gelişim bağımsız değişkeni ile karar vermenin öz saygı alt boyutu arasında anlamlı fark belirlenmiştir. Bulgulara göre kişisel gelişim eğitimi almış olan üniversite öğrencilerin almayan öğrencilere göre karar vermenin öz saygı alt boyutu anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Diğer karar

verme alt boyutlarında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin karar verme düzeyleri fakülteye ve kişisel gelişim eğitimi alıp almadıklarına göre değişmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Öğrenci, Karar Verme

ABSTRACT

EXAMINATION OF DECISION-MAKING STYLES OF UNIVERSITY

STUDENTS

The aim of this study was to examine the decision-making styles of the students who continue their education at the university. In addition, in the current study, university students' decision-making styles were compared according to the independent variables. Descriptive survey method was used in the study. There were 555 university students who were from Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Education and Faculty of Sport Sciences voluntarily participated in the study in the 2022-2023 academic year. Personal information form developed by the researcher and Melbourne Decision-Making Scale developed by Mann et al. and adapted into Turkish by Deniz (2004) were used as data collection tools. The analysis of the data was carried out using the SPSS 26.0 package program. In statistical calculations, one-way MANOVA was used. According to the findings, a significant interaction was found among gender, faculty and personal development variables. It was found that the gender variable did not affect the decision-making sub-dimensions individually. Results showed that the variables of gender, faculty and personal development affected the decision-making variable together. In our study, a significant difference was determined according to the variables of self-esteem and avoidance of decision making in terms of the faculty variable. The faculty of sports sciences students' the self-esteem decision making levels were found to be significantly higher than those from faculty of education. In terms of avoidance decision making, it was determined that the sports sciences students had significantly lower scores than those in the faculty of

education. In terms of the faculty variable, no significant difference was found in careful procrastination and panic sub-dimensions of decision making. A significant difference was determined between the independent variable of personal development and the self-esteem sub-dimension of decision making. According to the findings, the self-esteem sub-dimension of decision-making was found to be significantly lower for university students who received personal development training compared to students who did not. No significant difference was found in other decision-making sub-dimensions. As a conclusion, university students' the decision-making levels vary according to the faculty and whether they have received personal development training.

Key Words: Sport, Student, Decision-making

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırma Soruları	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
İKİNCİ BÖLÜM	1
GENEL BİLGİLER	1
2. KARAR VERME	1
2.1. Karar Vermeye İlişkin Tanımlar.....	1
2.2. Karar Verme Kavramı	3
2.3. Karar Verme Süreci	5
2.3.1. Karar Öncesi Dönem	8
2.3.2. Karar Dönemi	9
2.3.3. Karar Sonrası Dönem	9
2.4. Karar Verme Stilleri ve Stratejileri.....	10
2.4.1. Karar Verme Stilleri	10
2.4.2.Karar Verme Stratejileri	14
2.5.Karar Verme Davranışını Etkileyen Faktörler.....	15
2.6. Sporda Karar Verme	19
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	22
3.YÖNTEM	22
3.1. Araştırmanın Modeli	22
3.2. Araştırma Grubu	22
3.3. Veri Toplama Araçları.....	22

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	22
3.3.2. Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ)	23
3.4. Verilerin Analizi	25
3.5. Veri Toplama Süreci.....	25
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	26
BULGULAR.....	26
BEŞİNCİ BÖLÜM	33
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	33
5.1. Tartışma	33
5.2. Sonuç	39
5.3. Öneriler.....	40
KAYNAKÇA	41
EKLER.....	47
1. Kişisel Bilgi Formu.....	47
2. Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II	48

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı	26
Tablo 2. Katılımcıların Yaş Dağılımı	26
Tablo 3. Katılımcıların Okuduğu Fakülte Dağılımı	26
Tabla 4. Katılımcıların Sınıf Dağılımı	27
Tablo 5. Katılımcıların Ailelerinin Yaşadığı Yer Dağılımı.....	27
Tablo 6. Katılımcıların Karaman'da İkamet Ettiği Yer Dağılımı	27
Tablo 7. Katılımcıların Ailelerinin Gelir Düzeyi Dağılımı	28
Tablo 8. Katılımcıların Düzenli Spor Yapma Dağılımı	28
Tablo 9. Katılımcıların Son Altı Ay İçerisinde Kaç Kez Sosyal Bir Aktiviteye Katıldıkları Dağılımı	28
Tablo 10. Katılımcıların Başarma İsteğinin Kaynağı Dağılımı.....	29
Tablo 11. Katılımcıların Kişisel Gelişimleri İle İlgili Konuda Ders, Kurs, Seminer veya Farklı Bir Eğitim Sürecine Katılıp Katılmadıkları Dağılımı	29
Tablo 12. Katılımcıların Genel Başarılarını Artırmak İçin Herhangi Bir Destek Alıp Almadıkları Dağılımı.....	30
Tablo 13. Katılımcıların Cinsiyet, Fakülte ve Kişisel Gelişim Değişkenleri MANOVA Tablosu	30
Tablo 14. Katılımcıların Cinsiyet, Fakülte ve Kişisel Gelişim Değişkenleri Ana Etkiler Tablosu	31

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Hayatımızın dört bir yanını sarmış olan teknoloji toplumsal hayatın çok çeşitli alanlarını etkisi altına almaktadır. Hızla ileriye taşınan teknolojik gelişmelerin insan yaşamına büyük katkıları bulunmaktadır. Bu teknolojik gelişmeler eğitimi, sporu, çalışma hayatını, kitle iletişimini, sanayi ve ticareti başta olmak üzere tüm dünyayı etkilemekte ve önemli değişimlere sürüklemektedir. Ortaya çıkan bu değişimler insan ilişkilerini etkilemiş, bireyi çözülmesi zor ve karışık ilişkiler içerisine çekmiştir. Birey, bu karışık ve güç ilişki süreci içerisinde sözlü ve sözsüz iletişimi doğru anlayıp, yorumlayıp duruma uygun tepkiyi ortaya koyabildiği takdirde iletişim sürecini doğru ilerletebilmekte ve buna bağlı olarak çevresindeki bireyler ile uygun ve sağlıklı iletişim sürecini yönetebilmektedir. (Deniz, 2002)

Bu teknolojik gelişmeler eğitim ve sporu büyük oranda etkilemektedir, kişilerin hayatının büyük bir bölümü eğitim aldıkları dönemden oluşmaktadır ve bu alanlara etki eden olaylar fazlaca önem taşımaktadır. Eğitim; en çok bilinen anlamıyla, kişilerin önceden belirlenen hedeflere uygun olarak yetiştirme ve bilgi edinme sürecidir. Buna bağlı olarak eğitim bütünlüğü kapsamında beden eğitimi ve spor öğretiminin tüm zamanlarda önemli olduğu gibi günümüz dünyasında da öneminin ve kişilerin hayatlarına yaptığı katkıların gittikçe arttığı gözlenmektedir (Gacar, 2011).

Yukarıda bahsedilen hızlı gerçekleşen teknolojik ve toplumsal değişim kişiler arasındaki iletişimlerini, ilişkileri güçleştirmesi ile birlikte, kişileri hayatlarının her alanında, her konuda çok fazla seçenekle de karşı karşıya koymaktadır. Bir süre sonra bu durum

içerisinde yer alan kişilerin sağlıklı ve uygun karar vermelerini zorlaştırmaktadır. Tüm bu gelişmeler çeşitliliği artırmakta, seçme ve karar verme zorunluluğu ortaya çıkarmaktadır. Kişilere sağlıklı karar verme becerilerinin öğretilmesi psikolojinin üzerinde çalışmalar yaptığı bir alan haline gelmiştir (Deniz, 2002)

Hayatımızdaki en önemli becerilerden biri olan karar verme durumunda, bireyler seçme zorunluluğu içerisinde bulunduğu anlarda sağlıklı, yerinde, uygun kararlar verebilirse hayatlarında olumlu değişmelerle karşılaşabilmektedirler. Fakat zamanında, yerinde verilmeyen kararlar ise bireyleri olumsuz deneyimler ile karşı karşıya getirebilmektedir. Bilinen anlamıyla karar verme, ihtiyaç duyulan bir durumda mevcut ihtiyacı gidermek amacıyla var olan seçeneklerden duruma en fazla yarar sağlayacak olanı seçilmesini sağlayan bilişsel bir süreçtir (Güçray, 1998).

Yukarıda sözü edilen karar verme süreçleri çeşitli aşamalardan meydana gelir. Birey karar verme sürecinin başlamasından önce doğru seçeneği veya hatalı seçeneği seçtiği takdirde karşılaşabileceği sonuçları gözden geçirir. Karar verme sürecinin içerisine girdiğinde birey, kendisine sunulan seçenekleri değerlendirir ve süreçte kendisine en çok katkıyı sağlayacak olanların dışında kalan diğer seçenekleri eler. En son aşamada ise birey karşılaştığı sonuçların bütünsel olarak bir değerlendirmesini ve yorumlamasını yaparak süreci sonlandırır. (Tatlılıoğlu, 2014).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde Spor Bilimleri Fakültesi ve Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin, karar verme stillerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Mevcut çalışmada, üniversite öğrencilerinin karar verme stillerini bağımsız değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

İnsanlar hayatlarının her alanında kendilerini seçme zorunluluğu ve karar verme ihtiyacı içerisinde bulmaktadır. Günümüzde artan seçeneklerden dolayı insanlar karar vermekte zorlanmaktadır. Verilen kararların en önemli olduğu dönemlerden birisi üniversitede eğitim aldığımız yıllardır bu yıllarda verilen kararlar bireylerin hayatını önemli derecede yönlendirmektedir bu nedenle çalışma grubunun üniversite öğrencilerini kapsamalarının daha yararlı olabileceği düşünülmektedir.

1.3. Araştırma Soruları

1. Spor bilimleri fakültesi ve eğitim fakültesi öğrencilerinin karar verme stilleri cinsiyet açısından değişkenlik gösterir mi?
2. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri öğrenim gördükleri fakülte açısından değişiklik gösterir mi?
3. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri kişisel gelişiminiz ile ilgili konuda ders, kurs, seminer veya farklı bir eğitim sürecine katılmaları durumuna göre değişiklik gösterir mi?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve Eğitim Fakültesinde öğrenimine devam eden 555 kişi ile sınırlıdır.
2. Araştırmadaki veri toplama araçları, Kişisel Bilgi Formunda var olan 14 madde, Karar verme ölçeğinde var olan 28 madde ile sınırlıdır.
3. Araştırma Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2. KARAR VERME

2.1. Karar Vermeye İlişkin Tanımlar

Karar kelimesi, konuşma ve yazı dilimizde düşünme ve irdeleme hemen ardından hüküm, süreklilik, devamlılık, sabır, düzen, uygun fikir yürütme ve buna benzer anlamlarda kullanılmaktadır. Bir karara varmakta zorlanıyor ise aceleci, sabırsız, sebatsız, pozitif düşünemeyen, değişken anlamına gelir. Kararın İngiliz ve Fransız dillerindeki karşılığı olan decision, Latince, kesmek, kesintiye uğratmak direnmek, karşı koymak ve karşıtlığı sonlandırmak anlamına kullanılan decidere teriminden gelmektedir. Bu terimin günümüzde kuvvetli bir iş ve davranış anlamını da kapsadığı gözlemlenmektedir. Burada söz edilen iş ve davranış, karara varamamak, süreklilik sağlayamamak, sabırsızlık, dalgalanma (indecision) durumunu sona getiren etkileşimi anlatmaktadır. Bu durumda; karar kavramının hareketten uzaklaşmakla birlikte, gerçekte, hareketsizlik halinden kurtulmayı ve bir karar verememe durumundan uzaklaşmayı, eylem ve harekete geçişi ifade etmekte olduğu anlaşılmaktadır. (Tosun, 1992; Akt, Deryahanoğlu, 2014).

Karar vermenin en genel tanımı, önerilen seçenekler arasından bireye en uygun ve yakın olanın tercih edilmesidir (Tatlıhoğlu ve Deniz, 2011). Karar verme, bireylerin belirli bir durum karşısında elde ettikleri seçenekler içerisinde uygun tercihi yaparken kuşku ve tahmin edilemeyen durumları da yeterli bir biçimde eksiltme aşaması olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle karar verme sürecinde var olan durum hakkında bilgi elde

etmek oldukça önemlidir. Karar verme bireylerin ve toplumların karşı karşıya geldiği durumlar hakkında göz önünde tutulan seçeneklerin seçiminde yalnızca bu seçeneklerin belirlenmesi değil; bununla birlikte en uygun olanı hedeflediğimiz her şey, arzularımız, yaşam stilimiz, değerlerimiz ile beraber var olur. Ayrıca karar verme de önümüze çıkan bilinmezlikleri elemekten çok sayısını azaltmak önemli bir süreci ifade etmektedir. Bireylerin almış oldukları kararların çok az bir kısmı tamamen kesinlik ortamında verilir. Çünkü insanların karar verme aşamasında mevcut olan tüm seçenekler hakkında her şeye hakim olmalarına pek imkan yoktur (Tekin, Özmütlu ve Erhan, 2009).

Karar verme, belli bir davranış şekline uyum içerisinde olmaktır. Ne kadar ufak boyutlu ve önemi az olursa olsun, akla uygun, duygusal bir üstlenmedir (Çimen, 1999). Bağırkan (1983)'a göre karar verme, neticelendirilmesi kesinlikle gerekli olan bir ya da bir dizi problemin bütün yönleriyle değerlendirilerek ve incelenerek en uygun neticeye varılabileceği yöntemin belirlenmesidir.

Karar verme, yaşam için en önemli becerilerinden bir tanesidir. Yerinde, zamanında, doğru ve uygun verilmiş kararlar bireyin hayatında pozitif değişimlere sebep olurken, tam tersine hatalı verilmiş kararlar bireylerin hayatını negatif doğrultuda etkisi altına alacaktır. Tam anlamıyla karar verme; “bilincimizin karar verme aşamalarına dahil olduğu bir süreçtir ve bir ihtiyaç ortaya çıktığında bu ihtiyacı yerine getirmek amacıyla elimizde ki seçeneklerden duruma en fazla yarar sağlayanın seçilmesi” olarak tanımlanabilir. (Güçray, 1998).

Karar verme durumu bir faaliyettir. İlk olarak durum hakkında ne yapılması gerektiğinin farkında olmalı, daha sonra farkında olunan bu durumla ne zaman ve nasıl yüzleşeceğinizi bireysel bir şekilde belirlemeye dayalı olan bir karar vermelisiniz. Karar verme tutumu, tüm bireyler tarafından birbirini takip eden basamaklardan meydana gelen bir süreç olarak kabul

edilmektedir. Bireyler, durumu gözden geçirmek, bu seçeneklerin içine dahil ettiği seçeneklerini ve ortaya çıkan neticelerini gözden geçirmek ve daha sonra inceleme sonuçlarına dayalı olarak kendilerine uygun olan seçenekleri seçmek amacıyla karar verme süreci içerisinde belirli yollar izlerler (Ersever, 1996).

2.2. Karar Verme Kavramı

Bir kişiyi elde etmeye çalıştığı hedefe ulaştırması düşünülen çeşitli yollardan en uygun olan seçeneği seçme işlemi karar verme olarak tanımlanır. Başka bir ifadeyle, bir ihtiyacı karşılayabileceği tahmin edilen bir objeye eriştirebilecek birden fazla çözüm yolu olduğu zaman, yaşanan bunaltıcı durumu ortadan kaldıracı bir yöneliş şekli olarak ifade edilebilir (Deniz, 2002).

Karar verme, çok bilinmeyen yönlerden açıklanmaya çalışılmış ve tanımlanmış; ancak üzerinde ortak bir görüş elde edilerek kavram hakkında her şeyi kapsayan bir tanım yapılamamıştır. Karar verme kavramının bazı ortak ve bilinen yönleri aşağıda verilmiştir;

- Aktif olarak bir hareketin ve fiilin seçimidir,
- Eylemi olumlu veya olumsuz etkisi altına alan her türlü yargıdır,
- Konu ya da durum üzerinde yapılan incelemeler neticesinde bir hüküm verme sürecinin tamamıdır,
- Hedeflenen amacı elde etmede, farklı türden davranışlar içeren alternatifler içerisinde en fazla işe yarar olan seçeneğin seçilmesi işlemidir,
- Probleme çözüm üretme işlemidir,
- Olay veya problem durumları ile ilgili bilgileri yorumlayarak ve diğer olay ve problem durumları ile kıyaslama yaparak bir yargıya varmaktır,

-Bir süreçtir (Demir, 1985;Akt, Deryahanoğlu, 2014).

Tüm bireyler günlük hayatlarını sürdürürken karşılaştıkları durumlar içerisinde bir seçim yapmak veya bir karar vermek durumunda kalırlar ve bu durum içerisinde kendilerine en fazla yarar sağlayacak olan seçeneği seçmek isterler ve karar verirken bu durumu göz önünde bulundururlar yani hangi seçenek kendilerine en fazla faydayı verirse onu seçerler. Bireyler bunu uygulayarak içinde buldukları durumdan en karlı bir şekilde ayrılırlar.

Bireyler günlük hayatlarında birçok ihtiyaç duyarlar ve bu ihtiyaçları karşılamak için çok fazla karar verme zorunluluğu ile karşı karşıya kalırlar. Gerek ihtiyaçlarımızı karşılamak gerek daha üst düzey yaşam şartlarına erişebilmek için kendimizi karar verme durumunun içerisinde buluruz. Bu durumda bizlerin hedefe ulaşmasını sağlayacak birkaç yol var olabilir. Biz bu yollardan belirlediğimiz, ulaşmak istediğimiz hedefe bizi zorlanmadan ve kolay götürebilecek olanı seçmeye çaba sarf ederiz. Biz bu seçimleri yapamaya çalışırken birçok etken bizi etkiler bunlardan bir tanesi sahip olduğumuz kişilik özelliklerimizdir.

Kişinin sahip olduğu bireysel özelliklerin, karar verme sürecinde sergilediği davranışı üzerinde etkileri vardır. Bizlere birden fazla seçenek sunan karar alma süreçleri, bireyler tarafından incelendiğinde daha fazla güçlüğü sebep olmaktadır. Bu durum bireyleri olumsuz duygu durumu içerisine sokarak stres durumları yaşanmalarına neden olabilmektedir. Aynı zamanda karar vermede karmaşıklık yaşamak, bireyi karar vermede olumsuz olarak etkisi altına almaktadır (Deniz, 2004).

Karar vermede karşılaşılan karmaşıklık, bireyleri karar alırken olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzluğun engellenebilmesi için bireylere bazı eğitimler verilmelidir. Bireylerin eğitim süreçleri içerisine problem çözme, bilimsel düşünme, analitik düşünme, eleştirel düşünme

becerilerine ek olarak karar verme becerilerini geliştirici eğitim süreçleri de ilave edilmelidir.

Eğitimin ilk önceliğinin, bireylere bilimsel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri ile uygun duygu, düşünce ve davranış tarzı kazandırma olduğunu belirtilmektedir. Özellikle son dönemlerde okul danışmanları ve öğretmenler, bireylerin karar verme becerilerinin öğretilmesi ve geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Güçray, 1998).

2.3. Karar Verme Süreci

Karar verme çeşitli süreçlerin birbirini takip etmesi sonucunda meydana gelir. Karar verme süreci başlamadan önce birey vereceği karar sonrasında meydana gelebilecek sonuçları gözden geçirir. Kararı verme basamağında birey kendisinde mevcut olan seçenekleri incelemeye alır ve kendisine uygun olan seçeneklerin dışında kalan bütün seçenekleri silmeye başlar. Karar verme aşamasının son basamağında ise birey kendisine yarar sağlayacağını düşündüğü sonuçların genel bir karşılaştırmasını, yorumunu ve değerlendirmesini yapar (Tatlıhoğlu, 2014). Karar sonrasında meydana gelebilecek sonuçlar da gözden geçirilmekte ve birey bu sonuçların olumlu ve olumsuz yönleri hakkında ki yorumunu yapmaktadır (Eraslan, 2015).

Bireyler günlük hayatlarını sürdürürken her gün önem dereceleri farklı olan birçok karar verirler. Bu nedenle karar verme, ilk bakıldığında oldukça karışık bir süreç olarak görülebilir. Birey bir durum içerisinde seçim yapması gerektiğini düşündüğünde karar verme süreci başlamış demektir. Daha sonra birey ulaşmak istediği bir amaç veya bir hedef belirler, kendisini hedefine ya da amacına ulaştıracak olan seçenekler hakkında bilgi elde etmek için çalışmaya başlar. İlerleyen aşamalarda seçeneklerin sonuçlarına ulaşma ihtimalinin ve kendi duygu, düşünce ve davranışlarının üzerinde durur. Bu duygu, düşünce ve davranışların

kesinleştirilmesi etkili kararlar için oldukça önemlidir. Bireyin birçok seçenek içerisinde bir tanesine karşı olumlu düşünmesi bilişsel (cognitive) bir süreç olarak bizlerin karşısına çıkmaktadır. Bu süreç, elde ettiğimiz seçenekler hakkında detaylı fikir sahibi olmamızı, ulaştığımız bilgileri sınıflama, önem derecelerine göre bir sıraya koyma, her birinin bireyin sürecin başında belirlemiş olduğu ihtiyaçları karşılama olasılığı yönünden detaylı incelenmesi gibi işlem basamaklarını gerekli kılmaktadır (Kökdemir, 2003).

İnsanlar karşılarında çıkan durumlar hakkında bir karar verme ihtiyacı hissetmeye başlarlar ve böylece karar verme süreci başlamış olur. Daha sonra istenen sonuca ulaşmak için bir hedef ya da bir amaç ortaya koyup kişinin hedefine ya da amacına ulaştıracak seçenekler konusunda bilgi elde ettiğini ve birden fazla yöntemden birine yönelmesiyle başlayan bir bilişsel süreç olarak açıklamaktadır. Seçenekler ve yöntemler hususunda detaylı bilgiye ulaşılması, ulaşılan bilgilerin derecelendirilmesi, önem sırasına koyulması, belirlenen tüm seçeneklerin isteklerinin giderilebilme ihtimali yönünden incelenmesi gibi aşamalar bu süreci meydana getirmektedir. (Kökdemir, 2003),

Birey, sosyal bir varlık olduğu için belli bir grup içinde hayatını devam ettirme ihtiyacı duymaktadır. Bundan dolayı içinde yer aldığı grubun psiko-sosyal içerikli tüm aktivitelerine dahil olmak ve gruba fayda sağlamak durumundadır. Bireyin, dahil olduğu grup içindeki en mühim görevlerinden birisi karar vermedir. Bu durumda birey içerisinde yer aldığı grupta ve sosyal yapıda etkin rol alabilmesi için kişisel olarak da, doğru ve mevcut ihtiyaca cevap verebilen kararlar vermesi gerekir. Kişinin kendisini anlaması içinde bulunduğu sosyal yapıyı içselleştirip kendisini sosyal yapıya dahil hissetmesi karar vermenin bir göstergesidir. Bu durumda karar verme bilişsel ve duygusal her yönden farkındalığa ihtiyaç duyan bir süreçtir. Karar verme, “bir amaca ulaşmak hedeflendiğinde var olan olanak ve şartlara dayalı

olarak çeşitli olası hareket biçimlerinden en uygun geleni seçmektir” (Tosun, 1992; Akt, Deryahanoğlu, 2014).

Bireylerin karar verme süreci hakkında kuramsal görüşlerin şekillendirilmesinde içselleştirilen iki temel yaklaşım vardır. Bu yaklaşımlar süreç ve sonuç üzerinde odaklanmayı gerektiren yaklaşımlar olarak isimlendirilmektedir. Karar vermenin tüm basamaklarının neticesi olarak verilmiş olan kararın ortaya çıkaracağı neticelerin tahmin edilebileceği ve karar vermenin tüm aşamalarının kavranabileceği düşüncesi sonuç üzerine odaklanan yaklaşımın içerisinde yer almaktadır. Karar verme süreci üzerine odaklanan yaklaşımda ise, kararların bireye en fazla yarar sağlayacağı şekilde ortaya konulabileceği fakat kararın hangi kaynağa dayandırılarak verildiği konusunda detaylı veri toplama sayesinde ortaya konulabileceği görüşü yer almaktadır (Ersever, 1996).

Karar verme süreci sıralı aşamalardan oluşur. Bu aşamalar:

1. Karar verilmesi gereken bir durumun ortaya çıkması ve bu durumun farkına varılması: Bireyin karar vermesi gerektiğine ihtiyaç duyduğu bir durumu algıladığı anda karar verme süreci başlatmaktadır.
2. Verilen kararın meydana getirdiği olumsuz durumun tanımlanması: Kişi karar verilmesine sebep olan durumu detaylandırmakta ve tanımlamaktadır.
3. Alternatifler oluşturma: Kişi karar verici olarak sorunu giderebilmek amacıyla yapabileceklerinin içinde bulunduğu bir liste oluşturur.
4. Eldeki seçenekleri değerlendirme: Kişi seçenekleri kullanmaya başladığında karşılaşma ihtimali olan sonuçları, kendisine getireceği olumlu durumları ve bunun oluşturacağı olası kayıpları detaylıca incelemektedir.

5. Seçeneklerin azaltılması: Kişi elindeki seçeneklerin meydana getireceği olası sonuçları gözden geçirerek seçeneklerin sayısını en aza indirmeye çaba sarf eder.
6. Kararın verilmesi: Kişi önceden belirlemiş olduğu sonuca ulaşabilmek için kendisine uygun olan tek seçeneği kullanabilmek için kararını verir.
7. Kararın uygulamaya başlanması: Kişi kullanmaya başlayacağı karara yönelik davranışsal etkinliklerde bulunur.
8. Alınan kararın sonuçlarının olumlu olumsuz yönlerinin karşılaştırılması: Kişi vermiş olduğu kararın nelere yol açtığını değerlendirir; kararının kendisine sağladığı olumlu ve olumsuz durumları değerlendirir.
9. İhtiyaç duyması halinde kararın tekrar kullanılması: Kişi verilen kararın ortaya çıkardığı durumdan verim almadıysa bu kararı doğru hale getirmek için farklı yollar ve seçeneklere yönelir (Ersever, 1996).

2.3.1. Karar Öncesi Dönem

İlk olarak bir anlaşmazlık durumunun var olduğu bilinmektedir. Bu anlaşmazlık ve çatışma hali bireyde, karar vermesinin gerektiğini hissettiren bir gerginliğin meydana gelmesine sebep olmaktadır. Karar vermesi gerektiğini hisseden birey, bu çatışmayı yaşadığı için, çatışmayı giderebileceğini düşündüğü seçenekler bulmaya çalışmaktadır. Bu aşamada karar veren kişi, seçenekleri ve bu seçeneklerin meydana getireceği sonuçları tüm ayrıntıları ile değerlendirmektedir. Sürecin ilk başlarında bu bilgi elde etme ve inceleme aşaması tarafsız olarak yapılmaktadır. İlerleyen süreçlerde birey, edindiği bilgileri içinde bulunduğu duruma ve kendi düşüncelerine göre karşılaştırmakta ve derecelendirerek maddeler haline getirmektedir.

2.3.2. Karar Dönemi

Kara dönemine ulaşan birey, karar durumuna dahil olduktan sonra, kendisinde mevcut olan tüm seçenekleri duruma en uygun olanla karşılaştırmakta ve faydasının az olacağını düşündüğü seçenekleri silmeye başlamaktadır. Birey, olması gerekene en yakın olduğunu tahmin ettiği seçeneğe doğru yönelmekte ve bir karar veren bir birey olarak kullanacağı kararı uygulamaya koymaya hazırlanmaktadır.

2.3.3. Karar Sonrası Dönem

Birey, verdiği kararın uygulanması için gerekli adımları talip ettikten sonra oluşan sonucun olumlu ve olumsuz taraflarını kıyaslayarak bir yorumunu yapmaktadır. Adair (2003), karar verme sürecinde bireye olumlu katkı sağlayacağını düşündüğü beş adımlı bir yaklaşım tavsiye etmektedir. Karar verme sürecinin tüm basamaklarında ilk olarak problemin(amacın) ne olduğunun belirlenmesi gerektiğinin önemini vurgulamaktadır. Uygulanması gereken bir sonraki adım, ihtiyaç duyulan ve faydası olacağı düşünülen bilgilerin toplanmasıdır. Fakat gerekli olan kritik bilgilere ulaşamadığımız durumda karar vermenin ertelenmesi yerinde ve doğru bir davranıştır. Daha sonra sürecin başında belirlenen sonucu elde edebilmek için ideal seçenekler listelenmelidir. Bireylere en fazla yararı sağlayacak olan karar verebilmek için en az üç veya daha fazla olasılık tasarlanmalıdır. Bütün olasılıkların farklı açıları ile değerlendirilebilmesi için olaylara daha büyük bir açıdan yaklaşılmalıdır. Karar vermede öncelikle yapılması gereken, neye göre seçim yapılması gerektiğinin belirlenmesidir. Eğer bir seçenek, kesinlikle yer almalı ölçütünü yerine getirmiyorsa bu seçenek listeden çıkartılmalıdır. Tam zıttı olarak eğer bir seçim yapılırken ana ölçüte (mutlaka) ulaşıyorsa bunlar olması gereken ve çok fazla istenen konumundadır. Üçüncü ölçüt ise olursa katkı sağlar (olabilir) ölçütleridir. Karar

verme zamanı içerisinde son adım ise verilen kararların uygulanması ve nasıl sonuçlandırıldığına detaylı olarak ele alınmasıdır (Adair, 2003; Akt, Deryahanoğlu, 2014).

2.4. Karar Verme Stilleri ve Stratejileri

Karar verme stilleri ve karar verme stratejileri ile ilgili araştırmacıların kuramsal görüşleri, bireylerin karar verme süreçleri içerisinde birbirlerinden farklı stiller ve stratejiler kullanarak karar verdiklerini düşünmektedirler. Karar verme süreci içerisinde kullanılan, karar verme stillerini ve karar verme stratejilerini anlatabilmek için, birbirinden farklı görüşler dile getirilmektedir. Dile getirilen kuramsal görüşlerde, karar verme stili, bir karar verme süreci içerisinde kişinin mevcut probleme genel tutumunu gösteren bireysel bakış açısı olarak ele alınmaktadır. Karar verme stratejisi ise, bireyin önceden bilinen bir karar verme süreci içerisinde kullanacağı davranışları belirleyip seçmesidir. Bu durumda, karar verme stili ve karar verme stratejisi bu konuda yapılan çalışmalarda genellikle aynı anlamda kullanılabilir ve iç içe geçmiş bir şekilde ele alınmaktadır (Ersever, 1996).

2.4.1. Karar Verme Stilleri

Bireyler hayatları boyunca birçok karar alırlar ve bu kararların önem dereceleri birbirinden farklıdır. Kararların önem derecelerinin farklı olması sebebiyle karar verme, ilk izlenimde basit ve kolay anlaşılabilir. Oysaki karar verme kişinin yeterli ve yetersiz yönlerinin birbirleriyle iç içe geçmiş olduğu bir aşamadır. Karar verme sürecinin anlaşılması, sürecin tüm içeriğini açıklama kullanımındaki faydaları nedeniyle önemli görülmektedir. Karar verme sürecindeki birçok bireysel farklılık mevcuttur, bireysel farklılıkların önem derecelerinin yüksek görülmesinin sebeplerinden biri de karar verme stilleridir (Deniz, 2002).

Bireyler karar verirken birçok faktör onları etkileyebilmektedir. Bu faktörlerden bazıları bireysel farklılıklar bazıları ise bireyin karar vermede kullanmış olduğu karar verme stilidir. Karar verme stilleri ile ilgili yapılan çalışmalarda birçok farklı stile yer verilmiştir. Yapılan çalışmalarda bilişsel bir şekilde ele alınmış karar verme stilleri: seçim, kavrama, problemi yaratıcı şekilde çözme, anlaşmaya varma (uzlaşma), değerlendirme sonuçları, doğru seçim, güvenilirlik, belirleme ve bağlanmadır (Deniz, 2002).

Bunlar şöyle açıklanabilir:

1. Seçim: Bu, karar verebilme işinin asıl kaynak noktasıdır. Kontrol kararı verme; bu, hislerimizin gözden geçirilmesi ve benlik saygısı ile yakından alakalıdır. Çocuk seçim yaparken, genellikle akran gruplarının davranışlarını taklit ettiğinden, denetim ve sorumluluk almanın gelişimi genellikle gecikir.
2. Kavrama: Karar vermenin bilişsel bir faaliyet olduğu konusunun anlaşılmasına atıfta bulunur. Bir birey kendi bilincini dahil ettiği süreçlerini anladığı zaman; okuma, hafıza ve problem çözme gibi becerileri yerine getirmesi ihtiyacı ortaya çıkarabilir.
3. Problemi Yaratıcı Şekilde Çözme: Problemin ne olduğunun belirlenmesi, aralarından seçim yapılacak seçeneklerin belirlenmesini, daha önce ortaya atılmamış alternatifler üretmek için alternatiflerin seçilmesinin yaratıcı bir şekilde birbirleri ile olan uyumlarının anlaşılmasını ve hedeflerini elde edebilmek için gereken basamakları içerir.
4. Uzlaşma: Problem durumunun kabul edilmesi ve yakın çevre (aile ve arkadaş) ile kabul edilebilir bir çözüm üzerinde fikir birliğine varılmasıdır. Yakın çevrenin görüşlerini almak önemli bir basamaktır.

5. Sonucu değerlendirebilme: Bu, kullanmaya karar vermiş olduğunuz seçeneğin ve davranışın kendiniz ve evrenizde bulunanlar üzerindeki etkileri hakkında yorumlama ve düşünme becerisi düzeyidir.

6. Doğru seçim: Bilgiyi olumlu sonuçlar verebilen şekline getirmek ve mantıklı bir biçimde elde etmek için bir ön koşuldur. Problem ozen kişi olarak karara varan kişiler, problem ozme aşamasında stratejileri her koşula uygun (esnek) bir biçimde içine yarar hale getirenlerdir.

7. Güvenirlik: Diğer seçenekleri seçerken bilginin güvenilirliğini inceleme becerisidir. nceki verilerle birlikte ulaşılan yeni verilerin gözden geçirilmesiyle veriler güvenirlik hale getirilebilir.

8. Kararlılık: Yetenekli bireylerin yaptıkları seçimlerde sürekli değişken olması değil istikrarlı kalması bekleniyor. Geç ergenlik sürecindeki gençlerin daha istikrarlı kararlar verdikleri görülmektedir.

9. Bağlanma: Karar vermenin tüm aşamalarının bağlayıcı yönü ile alakalıdır. İleriki yaşlardaki bireyler karar vermenin tüm aşamalarında daha yüksek beceriler ortaya koyabilir. Scott ve Bruce (1995), karar verme stillerini öğrenilmiş alışkanlık olarak ifade etmektedir. Karara vermeye çalışırken seçeneklerin açıklanması ve bir karar esnasında bilgiyi analiz etme derecesinin stillerin birbirleri arasındaki farklılıkların nedenleri olduğunu düşünmüşlerdir. Onlar karar verme stilini, karar verirken elde edilen bilgiler ve gözden geçirilen birçok alternatif durum olarak tanımlamışlardır Bununla beraber karar verme stillerini beş tür olarak açıklamışlardır.

Bunlar şöyle sıralanabilir:

1. Akılcı karar verme stili: Süreç başladığında karar veren bireylerin duruma en çok fayda sağlayan alternatifi seçmesi için karar vermesi gereken durumla ilgili inceleme ve değerlendirme yapmasıdır. Bu stile göre seçimlerini yapan insanlar, daha dikkatli bir davranış ve düşünce ortaya koyarlar.

2. Sezgisel karar verme: Bireylerin karar verirken içsel olarak duygularını ve sezgilerini kullanmasıdır. Karar verirken sezgisel karar verme stilini kullanan bireyler, diğerler stilleri kullanan bireylere göre daha hızlı karar verirler ve önsezilerini karar verme sürecini dahil ederler.

3. Bağımlı karar verme: Bu stilde ise karar verme durumlarında olan kişilerin diğer kişilerin önerilerine ve yol göstermelerine göre karar vermesidir. Kararlarının sorumluluklarını alamayan ve kararlarının sorumluluklarını diğerlerine yansıtan bireyler, bağımlı karar verme stiline sahip bireylerdir.

4. Kaçınan karar verme: Bireyleri karar vermesini gerektiren süreçte karar vermemek için kararlarını ertelemesi ve karardan uzaklaşmasıdır. Bu stil kullanılmaya başlandığında karar veren bireyler, kararlarını ertelerler ve karar verme halinden ve görevinden kaçma eğilimi sergilerler.

5. Spontan (anlık, kendiliğinden) karar verme: Karar verme durumu içerisinde bireyin o anın ve o şartların meydana getirdiği duruma göre karar vermesidir. Kendiliğinden, doğaçlama ve doğal ilerlemeye göre karar verme eğilimi göstermek, spontan karar verme stiline sahip bireylerin özellikleri arasındadır. (Scott ve Bruce, 1995; Akt, Deryahanoğlu, 2014).

Karar verme stili kişinin karar verme aşamaları içerisinde kullandığı ve devamlı hale getirdiği bir örüntü ya da kişinin karar verme sorumluluğunun farkına varması ve bu

sorumluluğa karşı çeşitli tepkilerde bulunmasının kendine özgü bir biçimidir. Bu tanıma dayanarak karar verme stillerini 4 başlıkta açıklamıştır: (Pekdoğan, 2015).

1. Rasyonel (Akılcı) Karar Verme: Bireyin karar verilmesi gereken durum ile ilgili önceden araştırma yapıp var olan bilgileri derlemesi, en uygun ve en işe yarar olan seçeneği seçmesidir.

2. Sezgisel Karar Verme: Bireyin karar verme sürecine içsel olarak duygu ve hislerini katmasıdır.

3. Bağımlı Karar Verme: Birey karar verirken diğer kişilerin tavsiyelerini dikkate alarak karar vermesidir.

4. Kaçınan Karar Verme: Bireyin karar verme durumundan uzaklaşması ve karar verme durumunu ertelemesidir.

2.4.2.Karar Verme Stratejileri

Karar veren bireyler, kendilerinde var olan bilgi sevesine, karar verdikleri zamana, verdikleri kararın hangi tür olduğuna, bilgi, beceri, yetenek ve tecrübelerine göre farklı stratejiler kullanabilmektedir. Ayrıca karar veren bireylerin karar verme stratejileri karar vericiye göre farklılık göstermesinin nedenleri kullandıkları stratejiler üzerindeki etkileri ve harcadıkları çabalar olabilmektedir. Bireylere çok fazla seçenek sunulduğu durumlarda, benzer seçeneklerin bir araya toplanarak alternatif durumlar oluşturulması sürecinde, karar veren birey akla uygun bir strateji uygulayabileceği gibi eğer kendisinde var olan bilgi daha kısıtlı ise kendi bilişsel çalışma ve çabalarına son vermek isteyebilir (Alver, 2005).

Karar verme süreci içerisinde kullanılan yöntemler daha önceden planlama yapılarak uygulanabileceği gibi, karar verilmesi gereken o an ile karşı karşıya kalındığı esnada da

yapılabilmektedir. Bazı durumlarda karar vericiler stratejilerin birbiriyle beraber kullanılması da tercih edilebilir (Ersever, 1996).

2.5.Karar Verme Davranışını Etkileyen Faktörler

Karar verme sürecinde bireyler devamlı olarak problemin farkına varmak ve içinde bulunduğu şartlar kapsamında problemlere çözüm üretmek için uğraşırlar. Bununla birlikte karar verme süreci karar vericiler tarafından oldukça sorunlu bir süreç olarak algılanmaktadır. Bu durum bazı zamanlarda karar veren bireylerin süreçlere karşı çıkmasına neden olabilir. Karar vermenin tüm basamakları karar veren bireylerin süreç içerisinde daha çok etkin ve aktif olmalarını gerektirmektedir. Karar veren bireylerin süreç içinde karşılaştıkları zorluklar, süreç içinde oluşan bazı mekanizmalar ve dış çevreden kaynaklı diğer unsurlar karar veren bireylerde güç kaybına ve bıkkınlığa yol açabilir. Karar veren bireylerin enerjilerini bitiren, güçlerini düşüren ve mücadele duygularını azaltan bu unsurlar bazen karar veren bireyin kendi bireysel özelliklerinden kimi zaman da kurumsal öğelerden kaynaklanmaktadır (Aydın, 2008; Akt, Coşkun, 2020).

Bu unsurlar şunlardır:

1.Kişisel Özellikler

Karar verme sürecini etkileyenler arasında ilk olarak kişisel özellikler gelmektedir. Bazı insanların zihinsel yönleri diğerler insanlardan güçsüz olduğu için meydana gelen problemi anlamakta zorlanırlar. Bu durum verilecek olan kararın meydana getireceği sonucu önemli ölçüde etkilemektedir. Çünkü karar vermeyi gerektiren durum herhangi bir sorunun ortaya çıkması sonucu uygulanmaya başlanır. Bununla birlikte karar verme davranışı bir topluluğun düşünce ve fikirlerine dayanarak verilecekse karar verenlerin grup üyesi olan diğer insanlarla fikir alışverişi ve çevresindekilerle iletişimi de bireyin karar verme halindeki davranışına ve

kararın ortaya koyduğu sonuçlara müdahale edebilmektedir (Aydın, 2008; Akt, Coşkun, 2020).

2. Yaş Faktörü

Belirli bir yaşın üzerinde olan ve karar veren bireyler daha önce tecrübe edindikleri ve içinde buldukları durumlar sebebiyle verilen kararlarda, iki karar alternatifinin oluşturabileceği faydaları tahmin ettiklerine ve genç bireylere göre daha ideal seçimler yaptıklarına rastlanabilmektedir. Bu durum, karışık seçenekler içerisinde en ideal alternatifi seçme ihtimali, belirli bir yaşın üzerinde olan bireylere daha fazla yarar sağlamaktadır. Ek olarak kararlar karmaşık olmadığında veya içeriğindeki konular iki yaş grubuna eşit aralıkta yaklaştığında, yaşlıların en ideal seçimi yapma yüzdesi daha düşüktür (Can, 2009).

3. Cinsiyet

Daha önce konu üzerine yapılan bir çalışma içerisinde üniversite öğrencilerinde geciktirici, çekingen ve dikkatli karar verme stilini kullanma seviyelerinde cinsiyete göre değişiklik ortaya koymadığı ama öğrencilerin panik karar verme stili kullanma düzeyleri içerisinde cinsiyete göre belirgin bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Cinsiyeti kadın olan öğrencilerin panik karar verme stilini kullanma seviyeleri, cinsiyeti erkek olan öğrencilerle karşılaştırıldığında daha yüksek olduğu çalışma sonucunda ortaya konulmuştur (Can, 2009).

4. Eğitim Seviyesi

Bireylerin karar verme becerilerini etkisi altına alan bir diğer etken ise eğitim seviyeleridir. Genellikle eğitim karar verme tüm basamakları içerisinde neden sonuç bağlantısına dikkat etmeyi gerektiren yöntemleri kullanmaya daha yatkın oluşu akla getirmektedir. Bu nedenle eğitim seviyesinin yükselmesi de görev süresinin fazla olmasında olduğu gibi neden sonuç

ilişkinine dayanan ve rasyonel karar verme stratejisine başvurma yatkınlığını artıracak fikrini ortaya koyar (Yaşar, 2016).

5. Zaman Etkeni

Problemi çözmek için gerekli olan zamana sahip olan bireyler belirli bir konuya dair etkin karar verebilmektedir. Eğer kişinin vereceği karar önceden belirlenen amaçların meydana getirilmesinde büyük öneme sahip bir karar ise, en çok yarar sağlayacak olan kararı alabilmek için gerekli olan zamanı kullanmalıdır. Kararı almak için yeterli zamana sahip olmadığı anlarda alınan kararın sağlıklı bir karar olma ihtimalini aşağıya çekmektedir. Sorunun çabukluğuna bakılarak verilen karar için tahsis edilen süre uzun ya da kısa olabilir. Bir diğer etken ise kişinin aldığı kararın ya da karar vermenin tüm basamaklarının bir maddi sorumluluğu olması verilen kararları etkisi altına alır. Bazı durumlarda karar vermenin tüm aşamalarının maddi yüklerle sahip olması karar veren kişileri daha karmaşık olmayan etkinliklere ve kolay seçenekleri kullanmaya mecbur etmektedir (Can, 2009).

6. Karar Veren Kişi Sayısı

Kararlar bazı durumlarda sadece bir birey kendi kendine vermiş olduğu kararlar değil, birden fazla bireyin içinde bulunduğu bir topluluk tarafından da verilebilmektedir. Karar veren bireylerin sayısının fazla olması genel olarak kararın doğru şekilde uygulanması, verilen kararın ortaya çıkardığı sonuçların önemli seviyede olumlu katkılar sağlaması ve çabuk karar verilebilmesi yönünden öneme sahiptir. Fakat toplulukla alınan kararlar ile karşılaştırıldığında bir kişinin aldığı kararlar genel olarak daha hızlı uygulamaya başlanmakta ve kararın sonuçlarına daha kısa sürede ulaşılmaktadır. Bundan dolayı grupla verilen kararlarda bazen karar verme basamaklarının uzun olması durumu söz konusu olmaktadır. Bazen tek, net ve ideal bir karar verilmesini olumsuz yönden etkileyen

durumlardan bir tanesi grupla verilen kararlarda birçok fikrin göz önünde bulundurularak karar verilmesidir (Aydın, 2008; Akt, Coşkun, 2020).

7. Örgütsel Etkenler

- Karar verme aşamalarının anlaşılması zor bir duruma gelmesi ve çalışanlar tarafından istenilen düzeyde algılanmaması,
- Karar vermenin başladığı dönemde elde edilen bilgilerin sayısının yetersizliği ve tüm sorunları belirleme noktasında yetersiz durumda olunması,
- Özellikle resmi örgütler içerisinde kamusallığın karar vermeyi son derece zorlaştırması, anlaşılması zor ve karmaşık durum içerisine sürüklenmesi,
- Kamu yönetimi alanında resmi ve gizlilik sırlarının bulunması,
- Kurumların kendi organizasyonları dışında kalan başka kurumlara yüksek seviyede bağımlı kalması,
- Kurumsal ve yasal kuralların sayısının fazla olması ve bu kuralların sert olması,
- Karar verme aşamalarının içerisine politik müdahalelerin dâhil edilmesi,
- İnceleme ve ön araştırma çalışmalarından yeterli verim alınamaması ve yetersiz görülmesi,
- Eskiden kullanılan kural veya uygulamadaki faaliyetlere oldukça fazla bağlılık duyulması
- Kurum bağlamında yetki ve görevlerle ilgili meydana gelen dengesizlikler veya belirsizlik durumları,
- Sert bir merkeziyetçi oluşumun var olması,
- Bürokratik yapının etkisinin fazlalığı ve kurumların hiyerarşik bir yapıda olması,

- Kurum bünyesinde gerekenden daha çok ve sürece çok katkı sağlayamayan personellerin olması,
- İletişim becerilerinde eksiklikler ve problemler,
- Karar verme aşamalarının tamamında astların sürece gereken katılımı gerçekleştirmemesi,
- Kurum yönetimleri tarafından ortaya konmuş ve konu içeriği çerçevesinde olan hedeflerin kolay anlaşılır ve ölçülebilir olmaktan uzak olması,
- Performans ölçütlerinin önceden belirlenmiş olmaması,
- Motivasyon ve yük dengesinin bulunmaması,
- Resmi kurumlarda yönetimde görev alan bireylerin politik atamalar sebebiyle sık sık görev yeri değiştirmesi,
- Personellerin ihtisas bilgilerini yeterli seviyede kullanamaması,
- Örgüt dışında var olan menfaat gruplarının baskısı ve bütçelerinin ödeneklerle sabitlenmemesi sonucu olarak karar ölçütlerinin ekonomik olma esasına dayandırılmaması (Aydın, 2008; Akt, Coşkun, 2020).

2.6. Sporda Karar Verme

Karar verme, matematik, sosyoloji, tıp, siyasi bilimler, coğrafya, mühendislik, yönetim bilimleri ve psikoloji gibi birbirinden çok farklı konu alanları tarafından incelenmiş ve araştırılmıştır. Bununla birlikte karar verme ile ilgili yapılan bu araştırmalar birbirleri ile iç içedir. Bu alanlar arasından spor alanının karar verme araştırmaları için en ideal alan olduğunu ifade edilmektedir. Çünkü spor dünyasının bireylerin karar ve karar verme süreçleri ile ilgili olan bilişsel olarak ele alındığı potansiyel bir laboratuvar olduğu ifade edilmiştir (Bar-Eli ve Raab, 2006; Akt, Deryahanoğlu, 2014).

Sporda bilişsel karar verme basamaklarının tamamını 3 farklı özellikteki karar verme davranışına ilişkili olarak açıklayan Rasmussen (1993) , bunları şöyle sıralamıştır;

1. Temelinde yetenek olan (Skill-based)
2. Temelinde kural olan (Rule-based)
3. Temelinde bilgi olan (Knowledge-based)

Temelinde yetenek olan karar, duyuşsal motor performansı da kendisine dahil eder. Örneğın bilinç kontrolünün tam yapılamadığı bir anda hareketi etkin bir şekilde eylemi yerine getiren birey verebilir. Örnek olarak bir futbol oyuncusunun topun geliş biçimine bakarak beden pozisyonunu ani bir biçimde değıştirip uygun kabul edilen vuruşu yapması verilebilir. Temelini kuralların oluşturduğu kararda davranışları kurallar kontrol eder. Birey davranış ortaya koyarken var olan ipucu ile ideal görev arasındaki bağlantıyı açık bir şekilde belirler. Temelini yetenek ve kuralların oluşturduğu davranışlar arasında fark bulunur, bu fark birinin otomatik şekilde diğlerinin ise özenle oluşturulmasıdır. Temelinde bilgi olan davranışlar ise daha soyut ve detaylıdır. Hedef işlenen verinin spesifik olan bir bölümüdür. Böylece bilgi temelli davranışlarda olması muhtemel süreçlerin ve nesnelerin daha detaylı ve anlaşılır değıerlendirmeler yapılmasının gerektiğı ifade edilmektedir (Akt, Deryahanoğılu, 2014). Sporda karar verme durumu birçok farklı araştırmacı tarafından ele alınmıştır. Sporda karar verme durumunu Johnson (2006) Őu Şekilde ifade etmiştir: “Sporda karar vermenin kalıplaşmış bir türü bulunmamaktadır ama genel olarak bazı karakteristik özelliklerden bahsedilebilir.”

Bu özellikler şöyle sıralanabilir;

1-Sporda karar vermenin en belirgin özelliğı doğal olarak o anda karar verilmesidir. Kesin bir şekilde kapsadığı pek çok görev ile oyuncunun maç sırasında yapması beklenen tercih

sayısı normal zamandan fazladır. Örneğin; futbol oynayan bir oyuncu, sahaya adım attığında, kararlarını, sorumluluğunu ve yaratıcılığını özgür bir şekilde maç içerisinde sergilemek ve kullanmak istiyorsa, bu isteklerini yerine getirmeyi önceden öğrenilmiş olan hazır ölçütlere göre yapmaz, tam tersine oyun süreci içinde meydana gelen tahmin edilmedik, beklenmedik ve önceden planı yapılmamış durumlarda karar vermesi gerekir (Johnson, 2006).

2- Sporda karar vermenin diğer belirgin özelliği, spor yapılan her ortamda verilen kararların çoğunun hareketli olmasıdır. Yani spor yapılan alanlar süreç içerisinde farklılaşan dış hareketliliklere sahiptir. Bu hareketli ve değişebilen yapı nedeniyle sporcunun bilgi oluşturabilme becerisine ihtiyaç duyma durumu artmaktadır. Sporcunun müsabaka sırasında karşı karşıya kaldığı hareketli durum (veya durumlar) açık ve anlaşılır değildir ve sürecin bazı anlarında alakasız bilgilere gerek duyabilir veya sporcunun kullanmaya ihtiyaç duyduğu bazı bilgiler müsabaka esnasında çeşitli kısıtlamalardan kaynaklı kullanılmayarak farklı bilgilere yönelme ihtiyacı hissettirebilir (Johnson, 2006).

3-Sporda karar vermenin üçüncü belirgin özelliği ise sportif faaliyetlerdeki verilen kararlar açık davranışlar biçiminde ve yüksek seviyede zaman baskısı yaşarken verilmektedir. Bu özelliği oluşturan durum ise sporda karar vermenin dinamik olma özelliğidir. (Johnson, 2006; Akt, Deryahanoğlu, 2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmaya katılan bireylerin karar verme stillerini belirlemek için betimsel tarama yönteminden yararlanılmıştır. Geçmişte veya şimdi ortaya çıkan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen yöntem betimsel tarama yöntemidir. Betimsel tarama konu veya bireyi etkisi altına almaya, değiştirmeye çalışmaz, araştırmanın konusunu oluşturan nesne veya kişiyi var olduğu biçimde ve içinde bulunduğu şartlar dahilinde tanımlamaya çalışır (Karasar, 2004).

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 272 (% 49.0) öğrenci ve Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 283 (% 51.0) öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunun 218'i (% 39.3) erkek, 336'sı (% 60.5) kadın katılımcıdır ve grubun tamamını gönüllü öğrenciler oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler “Melbourne Karar Verme Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile belirlenmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Spor Bilimleri Fakültesinde ve Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin kişisel özelliklerini belirlemek ve araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmak için çalışmayı

yapan öğrenci tarafından 14 maddeden oluşan kişisel bilgi formu geliştirilmiştir. Formun içinde; araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, okuduğu fakülte, okuduğu bölüm, öğrenim gördüğü sınıf, ailesinin yaşadığı yer, Karaman’da ikamet ettiği yer, düzenli spor yapma durumu, ailesinin gelir düzeyi, genel not ortalaması, son altı ay içerisinde sosyal aktiviteye katılma durumu, başarıma isteğinin kaynağı, kişisel gelişimi ile ilgili eğitime katılma durumu ve genel başarısını artırmak için herhangi bir destek alma durumunu belirlemeye yönelik değişkenler yer almaktadır.

3.3.2. Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ)

Çalışmada kullanılan Melbourne Karar Verme Ölçeğinin orijinali Mann ve ark. (1998), tarafından geliştirilmiştir. Melbourne Karar Verme Ölçeğinin, (Melbourne Decision Making Questionary) geçerlik ve güvenirlik çalışması ve Türkçeye uyarlanması Deniz (2004) tarafından yapılmıştır. Melbourne Karar Verme Ölçeği birbirini tamamlayan iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci bölümünde toplamda 6 madde bulunmaktadır, bu maddelerin amacı karar vermede özsaygıyı (kendine güven) belirlemektir. Puanlama yapılırken maddelere verilen puanlar şöyledir: “Doğru” işaretlendiğinde 2 puan verilmekte, “Bazen Doğru” işaretlendiğinde 1 puan verilmekte, “Doğru Değil” işaretlendiğinde 0 puan verilmektedir. Toplamda bulunan 6 maddenin 3 maddesi düz, 3 maddesi ters yönde puanlanmaktadır. Ölçeğin birinci bölümünden alınabilecek en yüksek puan ise 12’dir Ölçekten alınan yüksek puan değerleri karar vermede özsaygının (kendine güven) daha yüksek ve iyi seviyede olduğunu bize göstermektedir (Deniz, 2004; Akt, Tatlıhoğlu, 2010). Ölçeği ikinci bölümünde de toplam 22 madde bulunmakta ve bu maddelerin amacı karar verme stillerini ölçmektir. Ölçeğin ikinci bölümünün 4 alt faktörü bulunmaktadır.

1. Dikkatli Karar Verme Stili; altı madde ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bunlar 2,4,6,8,12,16. Maddelerdir. Bu stili kullanan kişilerin karar verme sürecine başlamadan önce dikkatli ve

özenli davranarak ihtiyacı olan bilgiyi arayıp ve alternatifleri özenle inceleyip değerlendirdikten sonra seçimini yapması durumudur.

2. Kaçınan (Çekingen) Karar verme Stili; altı madde ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bunlar 3,9,11,14,17,19. Maddelerdir. Bu stilde birey karar vermekten kaçır ve böylece karar verme işini başkasına bırakma eğilimi gösterir bu eğilimin sonucunda kararın sorumluluğunun bir başka kişiye aktararak karar verme durumundan kurtulmaya çalışır.

3. Erteleyici Karar Verme Stili; beş madde ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bunlar 5,7,10,18,21. Maddelerdir. Bireyin vermesi gereken kararı ortada geçerli bir sebep olmadığı halde devamlı geciktirmesi ve kararı ertelemesi halidir.

4. Panik Karar Verme Stili; beş madde ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bunlar 1,13,15,20,22. Maddelerdir. Karar vermesi gereken bir durum ile karşı karşıya kalan bireyin, kendisinin kısıtlı zaman aralığında olduğunu hissederek acele bir şekilde çeşitli davranışlar ortaya koyup hızla sonuç veren çözümler elde etme çabasıdır (Deniz,2004; Akt, Çorapçı, 2015: 71-72).

Ölçeğin iki bölümünde de cevaplama seçenekleri 3'lü likert tipindedir (Doğru=2 puan, Bazen Doğru=1 puan, Doğru Değil=0 puan). MKVÖ birinci ve ikinci bölümünün iç tutarlık katsayıları karar vermede öz saygı için Cronbach Alpha = .72 olduğu MKVÖ I-II'yi 154 üniversite öğrencisine uygulanarak bulunmuştur. Karar verme stili alt boyutları içinse şöyledir; dikkatli karar verme = .80, kaçınan karar verme = .78, erteleyici karar verme = .65, panik karar vermenin = .71 olduğu MKVÖ I-II'yi 154 üniversite öğrencisine uygulanarak tespit edilmiştir (Deniz,2004; Akt, Deryahanoğlu, 2014).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler Excel formatına aktarılmıştır. Sonrasında SPSS 25.0 programına taşınmıştır. Analiz için belirlenen MANOVA öncesinde gerekli varsayımlar kontrol edilmiştir. İlk varsayım olan normal dağılım için tek ve çok yönlü normallik kontrolü gerçekleştirilmiştir. Tek yönlü normallik basıklık ve çarpıklık değerleri ile kontrol edilmiştir. Tabachnick ve Fidell (2013)'e göre bu değerlerin -1.5 ile +1.5 aralığında olması gerekmektedir. Elde edilen bulgular verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Çoklu normallik için Mardia's test verileri kontrol edilmiş ve Mardia's değerinin p .05 anlamlılık düzeyine göre 1.96 katsayı değerinden düşük olması gerekmektedir. Elde edilen değer 1.28 bulunmuş ve çoklu normallik sağlanmıştır. İkinci varsayım homojenlik testidir. Bu varsayım için Levene's ve Box'M test değerleri kontrol edilmiş ve homojen dağılımın sağlandığı görülmüştür. Elde edilen değerler bu çalışma için toplanan veri setinin MANOVA analizi için yeterli olduğunu göstermektedir.

3.5. Veri Toplama Süreci

Araştırma uygulanmaya başlanmadan önce kurum ve kişilerin onayına başvurulmuştur. Araştırma verileri hem Spor Bilimleri Fakültesinden hem de Eğitim Fakültesinden 2022-2023 güz dönemi içerisinde Covid-19 sebebiyle katılımcıların gönüllük esasına dayalı olarak çevrim içi ortamda toplanmıştır. Katılımcılara gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra soruları dikkatli okuyup doldurmaları için yeterli süre tanınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

	<i>N</i>	%
Erkek	218	39.3
Kadın	336	60.5
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 218'i erkek (% 39.3) ve 336'sı kadın (% 60.5) olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Yaş Dağılımı

	<i>N</i>	%
16-18	69	12.4
19-21	291	52.4
22-24	167	30.1
24+	27	4.9
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 69'u 16-18 yaş aralığında (% 12.4), 291'i 19-21 yaş aralığında (% 52.4), 167'si 22-24 yaş aralığında (% 30.1) ve 27'si 24+ yaşında (% 4.9) olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Okuduğu Fakülte Dağılımı

	<i>N</i>	%
Spor bilimleri	272	49.0
Eğitim fakültesi	283	51.0
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 272'si spor bilimleri fakültesi öğrencisi (% 49.0) ve 283'ü eğitim fakültesi öğrencisi (% 51.0) olarak belirlenmiştir.

Tabla 4. Katılımcıların Sınıf Dağılımı

	<i>N</i>	%
1	227	40.9
2	81	14.6
3	75	13.5
4	172	31.0
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 227'si 1.sınıf (% 40.9), 81'i 2.sınıf (%14.6), 75'i 3.sınıf (% 13.5) ve 172'si 4. Sınıf (% 31.0) olarak belirlenmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Ailelerinin Yaşadığı Yer Dağılımı

	<i>N</i>	%
Köy	85	15.3
Kasaba	17	3.1
İlçe	160	28.8
Şehir	140	25.2
Büyükşehir	152	27.4
Toplam	555	100.0

Katılımcıların ailelerinin 85'i köyde (% 15.3), 17'si kasabada (% 3.1), 160'ı ilçede (% 28.8), 140'ı şehirde (% 25.2) ve 152'si büyükşehirde (% 27.4) yaşıyor olarak belirlenmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Karaman'da İkamet Ettiği Yer Dağılımı

	<i>N</i>	%
Aile yanı	47	8.5
Ev	95	17.1
KYK	391	70.5
Özel yurt	21	3.8
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 47'si aile yanında (% 8.5), 95'i evde (%17.1), 391'i KYK'da (% 70.5) ve 21'i özel yurttta (% 3.8) ikamet ettiği belirlenmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Ailelerinin Gelir Düzeyi Dağılımı

	<i>N</i>	%
0-3500	81	14.6
3501-7000	229	41.3
7001-12000	153	27.6
12001+	91	16.4
Toplam	555	100.0

Katılımcıların ailelerinin 81'inin gelir düzeyi 0-3500 (% 14.6), 229'unun gelir düzeyi 3501-7000 (% 41.3), 153'ünün gelir düzeyi 7001-12000 (% 27.6) ve 91'inin gelir düzeyi 12001 (% 16.4) olarak belirlenmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Düzenli Spor Yapma Dağılımı

	<i>N</i>	%
Evet	184	33.2
Hayır	370	66.7
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 184'ünün düzenli spor yaptığı (% 33.2) ve 370'inin düzenli spor yapmadığı (% 66.7) belirlenmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Son Altı Ay İçerisinde Kaç Kez Sosyal Bir Aktiviteye Katıldıkları Dağılımı

	<i>N</i>	%
Hiç	68	12.3
1-3	214	38.6
4-6	117	21.1
7-9	40	7.2
10+	115	20.7
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 68'inin hiç katılmadığı (% 12.3), 214'ünün 1-3 kez katıldığı (% 38.6), 117'sinin 4-6 kez katıldığı (% 21.1), 40'ının 7-9 kez katıldığı (% 7.2) ve 115'inin 10+ kez katıldığı (% 20.7) belirlenmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Başarma İsteğinin Kaynağı Dağılımı

	<i>N</i>	<i>%</i>
Kendim	417	75.1
Arkadaşlarım	9	1.6
Ailem	119	21.4
Medya	4	.7
Öğretmenlerim	5	.9
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 417'sinin başarma isteğinin kaynağı kendisi (% 75.1), 9'unun başarma isteğinin kaynağı arkadaşları (% 1.6), 119'unun başarma isteğinin kaynağı ailesi (% 21.4), 4'ünün başarma isteğinin kaynağı medya (% 0.7) ve 5'inin başarma isteğinin kaynağı öğretmenleri (% 0.9) olarak belirlenmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Kişisel Gelişimleri İle İlgili Konuda Ders, Kurs, Seminer veya Farklı Bir Eğitim Sürecine Katılıp Katılmadıkları Dağılımı

	<i>N</i>	<i>%</i>
Evet	293	52.8
Hayır	261	47.0
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 293'ünün evet yanıtını verdiği (% 52.8) ve 261'inin hayır yanıtını verdiği (% 47.0) belirlenmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Genel Başarılarını Artırmak İçin Herhangi Bir Destek Alıp Almadıkları Dağılımı

	<i>N</i>	<i>%</i>
Evet	70	12.6
Hayır	484	87.2
Toplam	555	100.0

Katılımcıların 70'inin evet yanıtını verdiği (% 12.6) ve 484'ünün hayır yanıtını verdiği (% 87.2) belirlenmiştir.

4.2. Katılımcıların MANOVA Bulguları

Tablo 13. Katılımcıların Cinsiyet, Fakülte ve Kişisel Gelişim Değişkenleri MANOVA Tablosu

		<i>F</i>	<i>Hipotez sd</i>	<i>Hata sd</i>	<i>P</i>
Cinsiyet	Pillai's Trace	4.42	5.00	542.00	.00
	Wilks' Lambda	4.42	5.00	542.00	.00
	Hotelling's Trace	4.42	5.00	542.00	.00
	Roy's Largest Root	4.42	5.00	542.00	.00
	Root				
Fakülte	Pillai's Trace	16.47	5.00	542.00	.00
	Wilks' Lambda	16.47	5.00	542.00	.00
	Hotelling's Trace	16.47	5.00	542.00	.00
	Roy's Largest Root	16.47	5.00	542.00	.00
	Root				
Kişisel gelişim	Pillai's Trace	4.81	5.00	542.00	.00
	Wilks' Lambda	4.81	5.00	542.00	.00
	Hotelling's Trace	4.81	5.00	542.00	.00
	Roy's Largest Root	4.81	5.00	542.00	.00
	Root				
Cinsiyet * fakülte * kişisel gelişim	Pillai's Trace	2.43	5.00	542.00	.03
	Wilks' Lambda	2.43	5.00	542.00	.03
	Hotelling's Trace	2.43	5.00	542.00	.03
	Roy's Largest Root	2.43	5.00	542.00	.03
	Root				

Tablo 13’de katılımcıların karar verme düzeylerinin cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte ve kişisel gelişim değişkenlerine açısından MANOVA bulguları sunulmaktadır. Bulgulara göre bağımsız değişkenler olan cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte ve kişisel gelişim değişkenleri arasında anlamlı etkileşim tespit edilmiştir ($F_{(5,542)}=2.43$, $p<.05$). Bu durum cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte ve kişisel gelişim değişkenlerinin birlikte karar verme değişkenine etki ettiği belirlenmiştir. Ana etkiler ile bağımsız değişkenlerin karar verme üzerine bireysel etkileri incelenmiştir. Ana etkiler incelenmesinde p anlamlılık değeri bağımsız değişken sayısına bölünmüştür. Anlamlılık düzeyi $p=.05/3= .017$ olarak belirlenmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Cinsiyet, Fakülte ve Kişisel Gelişim Değişkenleri Ana Etkiler Tablosu

	<i>Bağımlı Değişkenler</i>	<i>sd</i>	\bar{X}^2	<i>F</i>	<i>P</i>
Cinsiyet	Öz saygı	1	.20	2.69	.10
	Dikkatli	1	.57	4.12	.04
	Kaçıngan	1	.05	.22	.64
	Erteleyici	1	.66	2.75	.10
	Panik	1	.44	1.95	.16
Fakülte	Öz Saygı	1	4.70	61.82	.00
	Dikkatli	1	.35	2.57	.11
	Kaçıngan	1	2.01	9.60	.00
	Erteleyici	1	4.10	.00	.99
	Panik	1	.08	.35	.56
Kişisel gelişim	Öz Saygı	1	1.01	13.24	.00
	Dikkatli	1	.39	2.87	.09
	Kaçıngan	1	.00	.02	.89
	Erteleyici	1	.30	1.25	.26
	Panik	1	.83	3.71	.06
Hata	Öz Saygı	546	.08		
	Dikkatli	546	.14		
	Kaçıngan	546	.21		
	Erteleyici	546	.240		
	Panik	546	.225		

	Öz Saygı	554
	Dikkatli	554
Toplam	Kaçıngan	554
	Erteleyici	554
	Panik	554

$p=.05/3=.017$

Katılımcıların ana etkiler tablosu incelendiğinde bağımsız değişkenlerden olan fakülte değişkenine göre karar vermenin öz saygı ($F_{(1,546)}=61.82, p<.05$) ve kaçıngan karar verme ($F_{(1,546)}=9.60, p<.05$) değişkenlerine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bonferonni takip testine göre spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öz saygı karar verme düzeyleri eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kaçıngan karar verme açısından spor bilimleri öğrencilerinin eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Fakülte değişkeni açısından diğer karar verme alt boyutları olan dikkatli ($F_{(1,546)}=2.57, p>.05$), erteleyici ($F_{(1,546)}=.00, p>.05$) ve panik ($F_{(1,546)}=.35, p>.05$) değişkenlerinde anlamlı farklılık belirlenmemiştir.

Kişisel gelişim bağımsız değişkeni ile karar vermenin öz saygı alt boyutu arasında anlamlı fark belirlenmiştir ($F_{(1,546)}=13.24, p<.05$). Bulgulara göre kişisel gelişim eğitimi almış olan üniversite öğrencilerin almayan öğrencilere göre karar vermenin öz saygı alt boyutu anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Diğer karar verme alt boyutlarında anlamlı farklılık belirlenmemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu çalışmanın amacı, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde Spor Bilimleri Fakültesi ve Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin, karar verme stillerinin incelenmesidir. Mevcut çalışmada, üniversite öğrencilerinin karar verme stillerini bağımsız değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu bölümde çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda ulaşılan bulgular yorumlanarak tartışılmıştır. Ulaşılan bulgular alan yazınında daha önce yapılmış ve sonuçları ortaya konmuş karar verme stilleri ile ilgili birçok çalışma ile desteklenmiştir. Karar verme stilleri konusunu ele alan birbirinden bağımsız çalışmalarla ve bu çalışmalardan elde edilen bulgular ile mevcut çalışmanın bulguları değerlendirilmeye, yorumlanmaya ve desteklenmeye çalışılmıştır.

1. Spor bilimleri fakültesi ve eğitim fakültesi öğrencilerinin karar verme stilleri cinsiyet açısından değişkenlik gösterir mi?

Araştırmamızda cinsiyet değişkeni karar verme alt boyutlarını ile bireysel olarak etkilemediği bulunmuştur. Cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte ve kişisel gelişim değişkenlerinin birlikte karar verme değişkenine etkilediği belirlenmiştir.

Alan yazında çalışmamız bulguları ile benzerlik gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Çetin (2009), çalışmasında öğrencilerin cinsiyetleri açısından karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri alt boyutları arasında yaptığı incelemede anlamlı bir farklılaşma olmadığını

dile getirilmiştir. Tatlıhoğlu (2010)'da yapmış olduğu araştırmasında cinsiyetler arasında anlamlı düzeyde farklılığın tespit edilememesinin nedenini, günümüz dünyasında kitle iletişim araçlarının yaygın şekilde kullanılması, anne ve babanın eğitim seviyesinin artması, ebeveynlerin bilinçli hale gelerek çocuğun gelişim süreçlerine yönelik yaklaşım biçimlerinde ve eğitimlerinde daha özenli davranması, sağlıklı iletişim yollarının kullanılıyor olması ve hoşgörülü, bilinçli, destekleyici ortamların sayısının artırılması ile açıklamıştır. Bunun sonucunda kadın veya erkeklerin karar vermede öz saygı seviyelerini arttırmış olduğunun düşünülebileceğini dile getirmiştir. Avşaroğlu ve Üre (2007) yılında üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşarak bu duruma çalışmalarında yer vermişlerdir. Can (2009) çalışmasında katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli, erteleyici ve kaçınan karar verme stilleri açısından cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığını ifade etmiştir. Deryahanoğlu (2014) çalışmasından elde ettiği bulguların sonucuna bakıldığında cinsiyet değişkeni açısından, karar vermede öz saygı, kaçınan, erteleyici, panik karar verme stillerinin arasında herhangi bir anlamlı farklılık bulunamadığına rastlanmıştır. Eraslan (2015), yaptığı çalışmada katılımcıların tüm karar verme stillerini orta seviyede kullandıklarını ortaya koymuştur. Ortaya konan sonuca ek olarak öğrencilerin karar verme stillerinin cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Katılımcıların karar verme stillerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmamasının nedeni katılımcıların benzer sosyo-kültürel çevrelerde ve ailelerde yetişmiş olmaları durumu ile açıklanabilir. Kelecek, Altıntaş ve Aşçı (2013) tarafından yapılan “Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi” isimle çalışmada yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, kadın ve erkek katılımcıların karar verme stilleri arasında farklılık bulunamadığı ifade edilmiştir.

Tekin, Özmutlu ve Erhan (2009)' da öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerini inceledikleri çalışmalarında karar verme stillerinden olan rasyonel, sezgisel, bağımlı, kaçınan ve anlık karar verme stilleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmediği belirtilmiştir. Köksal ve Gazioğlu (2007) yılında ergenler üzerine yaptıkları çalışmalarında cinsiyet değişkeninin karar verme üzerine olan etkisinin iç tepkisel karar verme, bağımlı karar verme ve kararsız karar verme alt boyutları ile arasında anlamlı bir farklılık saptanmadığı şeklinde açıklamışlardır.

Alan yazında çalışmamız bulguları ile farklılık gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Erol (2020), yaptığı analiz sonuçlarına göre çalışmasına katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre dikkatli karar verme açısından anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmıştır. Yapılan bu saptamaya göre kadın katılımcıların özsaygı ve dikkatli karar verme puanlarının erkek katılımcıların puanlarında yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Erol (2020), çalışmasında kadın katılımcıların, erkek katılımcılara göre karar verme sürecinde seçimlerini yaparken önce karşılaştıkları tüm alternatifleri derinlemesine incelediklerini ve daha sonra seçim yaptıklarının söylenebilir olduğunu ifade etmiştir. Çorapçı (2015)'de yaptığı "Sınıf öğretmenlerinin karar verme stilleri ve iş doyum düzeylerinin tespiti" adlı çalışmasında öğretmenlerin karar verme de özsaygı ve karar verme stillerinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Araştırmada yer alan erkek öğretmenlerin erteleyici karar verme puanları kadın öğretmenlerin erteleyici karar verme puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Taşgit (2012), yılında yaptığı çalışmasında katılımcıların cinsiyet değişkeni ile karar vermede öz saygı düzeyleri arasında farkın anlamlı olduğunu dile getirmiştir. Yüncü (2020), tarafından sporcular üzerinde yapılan "Sporcularda kişilik özelliklerinin karar verme stratejileri ve atılganlık düzeyi üzerine etkilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi" isimli çalışmasında yer alan katılımcıların karar verme stratejilerinin cinsiyet değişkenine

göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini bulgulamıştır. Deniz (2002), üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşmakta olduğunu belirtmiştir ve kadın katılımcıların mantıklı karar verme stil puan toplamının, erkek katılımcıların elde ettikleri puan toplamından anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Köksal ve Gazioğlu (2007)'de yaptıkları “Ergenlerde duygusal zeka ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki” isimli makale çalışmada cinsiyetin karar verme stilleri üzerine olan etkisini mantıklı karar verme alt boyutunda kadın katılımcıların puanları erkek katılımcıların puanları ile karşılaştırıldığında kadın katılımcıların puanları daha yüksek olduğunu bulgulamışlardır. Kendilerinde yaşamları boyunca güven duygusunun var olduğunun hissedilmesi bireylerin öz saygı duygularının kaynağını oluşturmaktadır. Bu durumda kadın katılımların öz saygı düzeylerinin, erkek katılımcılardan daha yüksek olduğunun saptanması, araştırmacılara kadınların karar verme sürecinde ve seçim yapma sürecinde kendilerini karşı tarafa rahat biçimde açıkladıklarını, özgürce düşüncelerini ifade edebildiklerini, kendilerini süreç boyunca özgür hissettiklerini ve kendilerine duydukları güven duygusunun var olduğunu göstermektedir (Köse, 2002; Akt, Erol, 2020:55-56). Kadınlar içinde bulunduğu toplum ve çevrenin beklentilerine yönelik daha hassas davrandıkları ve bu beklentileri dikkate aldığı için erkeklere göre sorumluluk üstlenmekte daha çok istekli olduklarından dolayı dikkatli karar verme stillerinin yüksek bulunması bu şekilde açıklanmıştır (Kuzgun, 1992; Akt, Erol,2020:55).

Kadın ve erkeklerin karar verme stilleri üzerinde cinsiyet değişkeninin etkisinin anlamlı düzeyde olmamasının nedeni günümüz dünyasında tüm bireylerin özgür hissetmeleri, istenilen ve ihtiyaç duyulan bilgilere kısa sürede erişilebiliyor olması, bireylerin karar verirken daha bilinçli davranması, kendisine sunulan alternatifleri en iyi

şekilde değerlendirebilmeleri, kadın ve erkeklerin karar verme sürecini kendi lehine çevirebiliyor olması, kadın ve erkeklerin meslek hayatında eşit şekilde varlığını sürdürerek her anlamda kendilerine duydukları güvenden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Ülkemizin her şehrinde üniversitelerin varlığı, eğitim fırsatlarının son derece arttığı, internet çağının yaşanması sebebiyle birçok çevrimiçi eğitimin var olması cinsiyet değişkeninin karar vermeyi etkilememesinin nedeni olarak düşünülebilir.

2. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri öğrenim gördükleri fakülte açısından değişiklik gösterir mi?

Araştırmamızda fakülte değişkenine göre karar vermenin öz saygı ve kaçınan karar verme değişkenlerine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmamızda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öz saygı karar verme düzeyleri eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kaçınan karar verme açısından spor bilimleri öğrencilerinin eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Fakülte değişkeni açısından karar vermenin dikkatli erteleyici ve panik alt boyutları açısından anlamlı farklılık belirlenmemiştir.

Alan yazında çalışmamız bulguları ile benzerlik gösteren çalışmalar bulunmuştur. Taşgit (2012) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmasında bölüm değişkeni ile karar vermede öz saygı seviyeleri, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme seviyeleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma olduğunu bulgulamıştır. Aynı zamanda Taşgit (2012), çalışmasında spor bilimleri fakülteleri bünyesinde eğitimine devam eden öğrencilerin karar vermede öz saygı seviyelerinin diğer bölümler bünyesinde eğitimine devam eden öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır ve ulaşılan bu sonucu sporun insanlar üzerindeki sosyal yönü geliştirdiği özelliğine dayandırarak açıklamıştır.

Alan yazınında çalışmamız bulguları ile farklılık gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Erol (2020) yılında yaptığı çalışmasının analiz sonuçlarına göre üniversitede öğrenimine devam eden öğrencilerin fakülte değişkenine göre karar verme becerilerinin alt boyutları arasında yer alan dikkatli karar verme ile karar vermede öz saygı seviyeleri açısından anlamlı düzeyde farklılık tespit etmiştir. Çalışmasında eğitim fakültesinde öğrenimine devam eden katılımcıların dikkatli karar verme stilini kullanma düzeyleri ile karar vermede öz saygı puanlarının, üniversitede spor eğitimine devam eden katılımcıların dikkatli karar verme stilini kullanma düzeyleri ile karar vermede öz saygı puanlarının daha yüksek olduğu yapılan analizler sonucunda ortaya konmuştur. Eraslan (2015) yılında yaptığı çalışmasında katılımcıların karar verme stillerinin öğrenim gördükleri bölümler açısından anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür. Çalışma kapsamında katılımcıların bölümlerinin karar verme stilleri üzerinde olan etkisinin tek başına anlamlı düzeyde farklılaşmamasının beklenen bir durum olduğunun düşünüldüğü dile getirilmiştir.

Spor bilimleri fakültesinde öğrenimine devam eden öğrencilerin karar vermede öz saygı seviyelerinin diğer bölümlerin öğrencilerinin öz saygı seviyelerinden yüksek olmasının nedeni sporun içinde bulunan bireylerin sosyal yönlerinin daha güçlü olduğu ve sporun bireylerin sosyal yönlerini artırıcı özelliğinden kaynaklandığı düşünülebilir. Spor yapan bireyler maç ve müsabaka esnasında kendilerini birçok karar verme süreci içerisinde bulduklarından dolayı karar verme ile ilgili tecrübeleri artabilmektedir ve bunun sonucunda karar vermede öz saygı seviyeleri yüksek tespit edilmiş olduğu düşünülebilir. Gelişim bir bütündür ilkesine göre gelişim alanları birbirleri ile her zaman etkileşim halindedir. Bir gelişim alanında ortaya çıkan bir değişim, bir başka gelişim alanını da etkilemektedir. Spor yapan bireylerin fiziksel gelişimleri değiştiği için sosyal gelişimlerini de etkilemektedir ve böylece spor yapan bireylerin kendilerine duydukları güven de artmaktadır bunun sonucunda

karar vermede öz saygı seviyelerinin yüksek olduğu düşünülebilir. Sporun birçok olumlu etkileri vardır bu olumlu etkilerden birisi sporun içerisinde bireyler sık sık karar verme ihtiyacı hissederler ve sık sık karar vermeyi kullanırlar bunun sonucunda spor yapan bireyler karar verirken kendilerine güvenirlir, bu güven sayesinde yaşamlarının diğer bölümlerinde de daha faydalı kararlar verebilecekleri düşünülebilir.

3. Üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri kişisel gelişiminiz ile ilgili konuda ders, kurs, seminer veya farklı bir eğitim sürecine katılmaları durumuna göre değişiklik gösterir mi?

Kişisel gelişim bağımsız değişkeni ile karar vermenin öz saygı alt boyutu arasında anlamlı fark belirlenmiştir. Bulgulara göre kişisel gelişim eğitimi almış olan üniversite öğrencilerin almayan öğrencilere göre karar vermenin öz saygı alt boyutu anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Diğer karar verme alt boyutlarında anlamlı farklılık belirlenmemiştir.

Alan yazında kişisel gelişim değişkeni ve karar verme ilişkini inceleyen yeterli çalışma bulunmamaktadır. Araştırmamızda kişisel gelişim değişkeni ile karar vermede öz saygıyı alt boyutu arasında anlamlı fark belirlenmiştir. Kişisel gelişim eğitimi almış olan üniversite öğrencilerine aldıkları eğitim boyunca karar verme ile ilgili bilgilendirme ve süreci yönetme konusunda ek bilgiler verilmiş olabileceğinden dolayı bu eğitimi almamış üniversite öğrencilerine göre karar vermede öz saygı puanları yüksek bulunduğu düşünülebilir. Kişisel gelişim eğitimi almış olan üniversite öğrencilerinin eğitim kapsamında katıldığı ders, kurs ve seminerler öğrenciye karar verme konusunda katkı sağlamış olduğu düşünülebilir.

5.2. Sonuç

Çalışmamızın sonucunda cinsiyet, fakülte ve kişisel gelişim değişkenleri arasında anlamlı etkileşim tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni karar verme alt boyutlarını bireysel olarak etkilemediği bulunmuştur. Cinsiyet, öğrenin gördükleri fakülte ve kişisel

gelişim değişkenlerinin birlikte karar verme değişkenini etkilediği belirlenmiştir. Araştırmamızda fakülte değişkenine göre karar vermenin öz saygı ve kaçınan karar verme değişkenlerine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin öz saygı karar verme düzeyleri eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kaçınan karar verme açısından spor bilimleri öğrencilerinin eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Fakülte değişkeni açısından karar vermenin dikkatli erteleyici ve panik alt boyutları açısından anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Kişisel gelişim bağımsız değişkeni ile karar vermenin öz saygı alt boyutu arasında anlamlı fark belirlenmiştir. Bulgulara göre kişisel gelişim eğitimi almış olan üniversite öğrencilerin almayan öğrencilere göre karar vermenin öz saygı alt boyutu anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Diğer karar verme alt boyutlarında anlamlı farklılık belirlenmemiştir.

5.3. Öneriler

İleride yapılacak çalışmalarda;

- Çalışmamızda elde edilen bulguların diğer çalışmalara kaynak oluşturabileceği,
- Karar vermenin farklı örneklem gruplarında incelenmesi,
- Farklı bağımsız değişkenler belirlenerek karar verme stillerinin incelenmesi,
- Gelecek çalışmalarda karar vermenin uzun süreli etkilerinin incelenmesi önerilir.
- Alana en büyük katkısı cinsiyet, fakülte ve Kişisel gelişim değişkenlerinin üçünün birlikte karar vermeyi etkiliyor olmasıdır.

KAYNAKÇA

- Adair, J. (2003). *Etkili Karar Verme*. (Çev.S.F. Güneş). İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı.
- Alver, B. (2005). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Empati Beceri ve Karar Verme Stratejilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14, 19-22.
- Avşaroğlu, S. ve Üre, Ö. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz Saygı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 85-100.
- Aydın, C. (2008). *Karar Verme Süreçlerinde Kurumsal Bilginin Önemi: Kültür ve Turizm Bakanlığında Bir Uygulama*. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara. Uzmanlık Tezi.
- Bağırkan, Ş. (1983). *Karar Verme*. İstanbul: Der Yayınları.
- Bar-Eli, M., Raab., M. (2006). Judgment and Decision Making in Sport and Exercise: Rediscovery and New Visions. *Psychology of Sport and Exercise*, 7, 519.
- Can, Ö. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ve Karar Verme Stillerinin İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çetin, M. Ç. (2009). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri Sosyal Beceri Düzeyleri ve Stresle Başa Çıkma Biçimlerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi.

- Coşkun, Ü. (2020). Karar ve Karar Verme Süreci. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 53,1181-1191.
- Çimen, A. (1999). *Karar Verme*. İstanbul: Timsah Yayınları.
- Çorapçı, A. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Karar Verme Stilleri ve İş Doyum Düzeylerinin Tespiti*. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Demir, M. (1985). *Yönetmel Karar Verme*. İzmir: Bilgehan Basım Evi.
- Deniz, M. E. (2002). *Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejileri ve Sosyal Beceri Düzeylerinin TA-Baskın Ben Durumları ve Bazı Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayımlanmış Doktora Tezi.
- Deniz, E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz Saygı, Karar Verme Stilleri ve Problem Çözme Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (15), 25-35.
- Deryahanoğlu, G. (2014). *Kick Boks Hakemlerinin Karar Verme Ve Atılganlık Düzeylerinin Algılanan Mesleki Yeterlilik Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Eraslan, M. (2015). Üniversite Spor Bölümü Öğrencilerinin Atılganlık ve Karar Verme Stillерinin Çeşitli Değişkenlere göre İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 214-223.

- Erol, A. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Spor Alan Eğitimi Durumları ile Öz Saygı ve Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Ersever, H. Ö. (1996). *Karar Verme Becerileri Kazandırma Programının ve Etkileşim Grubu Deneyiminin Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri Üzerindeki Etkileri*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Gacar, A. (2011). *Türkiye'deki Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Elemanlarının Karar Verme ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Güçray, S. (1998). Bazı Kişisel Değişkenler. Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlığın Karar Verme Stilleri İle İlişkisi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (9), 7-16.
- Johnson, J. G. (2006). Cognitive Modeling of Decision Making. *Sports Psychology of Sport and Exercise*, 7, 631-652.
- Karasar, N. (2004). *Scientific Research Method*. Ankara: Nobel Yayın Evi.
- Kelecek, S. Altıntaş, A., ve Aşçı, F. H. (2013). Sporcuların Karar Verme Stillерinin Belirlenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 21-27.

- Kökdemir, D. (2003). *Belirsizlik Durumlarında Karar Verme ve Problem Çözme*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Köksal, A.ve Gazioğlu, E.İ. (2007). Ergenlerde Duygusal Zeka ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 133-146.
- Köse, A. (2002). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birinci Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet ve Algılanan Sosyo-Ekonomik Düzey Açısından Psikolojik İhtiyaçları ve Karar Verme Stratejilerinin İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kuzgun, Y. (1992). Karar Stratejileri Ölçeği: Geliştirilmesi ve Standardizasyonu: VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları. *Ankara Türk Psikologlar Derneği Yayını*.
- Pekdoğan, S. (2015). Karar Verme Stilleri Araştırmaları: 2009-2013 Yılları Arasındaki Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi. *International Journal of Social Science*, 34, 321 -331.
- Rasmussen, J. (1993). *Deciding and Doing: Decision Making in Natural Contexts*. Decision Making in Action: Models and Methods. Norwood: Ablex Publishing Corporation.
- Scott, S. G. and Bruce, R. A. (1995). Decision Making Style: The Development and Assessment of a New Measure. *Educational and Psychological Measurement*. 55, 818-831.

- Taşgıt, M.S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi*. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Tatlıhoğlu, K. (2010). *Farklı Öz-Anlayış Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz-Saygı, Karar Verme Stilleri ve Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Tatlıhoğlu, K. ve Deniz, M.E. (2011). Farklı Öz-Anlayış Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz-Saygı, Karar Verme Stilleri ve Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), 19-41.
- Tatlıhoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz-Saygı Düzeyleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2 (1), 150-170.
- Tekin, M., Özmutlu, İ. ve Erhan, S. E. (2009). Özel Yetenek Sınavlarına Katılan Öğrencilerin Karar Verme Ve Düşünme Stillерinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 11 (3), 43-56.
- Tosun, K. (1992). *İşletme Yönetimi*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Yaşar, O. (2016). *Davranışsal Karar Verme, Düşünme, Problem Çözme*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yüncü, S.(2020). *Sporcularda Kişilik Özelliklerinin Karar Verme Stratejileri ve Atılganlık Düzeyi Üzerine Etkilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Burdur

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

1.Kişisel Bilgi Formu

Sayın Katılımcı,

Bu anket çalışması “Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stillерinin İncelenmesi” amacı ile hazırlanmıştır. Anketten elde edilen veriler, bilimsel araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Ankete katılımınız ve soruları içtenlikle cevapladığınız için teşekkürlerimi sunarım.

Kübra BENGİ

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Yaşınız: () 16-18 () 19-21 () 22-24 () 24+
3. Okuduğunuz Fakülte: () Spor Bilimleri Fakültesi () Eğitim Fakültesi
4. Bölümünüz:.....
5. Sınıfınız: () 1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf
6. Ailenizin Yaşadığı Yer: () Köy () Kasaba () İlçe () Şehir () Büyükşehir
7. Karaman’da İkamet Ettiğiniz Yer: () Aile Yanı () Ev () KYK () Özel Yurt (Apart)
8. Düzenli Olarak Spor Yapıyor Musunuz? () Evet () Hayır
- 9.Ailenizin Gelir Düzeyi: () 0-3500 () 3501-7000 () 7001-12000 () 12001+
10. Genel Not Ortalamanız (AGNO):.....
11. Son Altı Ay İçerisinde Kaç Kez Sosyal Bir Aktiviteye Katıldınız? () Hiç () 1-3
() 4-6 () 7-9 () 10+
12. Başarma İsteğinizin Kaynağı Hangisi? () Kendim () Arkadaşlarım () Ailem ()
Medya () Öğretmenlerim

13. Kişisel Gelişiminiz İle İlgili Konuda Ders, Kurs, Seminer veya Farklı Bir Eğitim Sürecine Katıldınız Mı? () Evet () Hayır

14. Genel Başarınızı Artırmak İçin Herhangi Bir Destek Alıyor Musunuz? (Yaşam Koçu, Öğrenci Koçu, Danışman, Kişisel Gelişim Uzmanı) () Evet () Hayır

2 .Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II

	KISIM I	Doğru	Bazen Doğru	Doğru Değil
1	Karar verme yeteneğime güvenirim.			
2	Karar verirken kendimi birçok kişiden aşağı görürüm.			
3	Kendimi karar vermede başarılı biri olarak düşünürüm.			
4	Kendimi o kadar cesaretsiz hissederim ki karar verme uğraşından vazgeçerim.			
5	Verdiğim kararlar iyi sonuçlanır			
6	Diğer insanların, benim kararlarımdan ziyade, kendi kararlarının doğru olduğu konusunda beni ikna etmeleri kolaydır.			
	KISIM II	Doğru	Bazen Doğru	Doğru Değil
1	Karar verirken kendimi, sanki büyük bir zaman baskısı altındaymışım gibi hissederim.			
2	Bütün alternatifleri göz önünde tutmayı severim.			
3	Kararları diğer kişilere bırakmayı tercih ederim.			
4	Bütün alternatiflerin dezavantajlarını ortaya çıkarmaya çalışırım.			
5	Son kararı vermeden önce, önemsiz konular üzerinde çok zaman harcarım.			
6	Kararı en iyi şekilde nasıl uygulayabileceğimi enine boyuna düşünürüm.			
7	Bir kararı verdikten sonra bile kararı uygulamayı geciktiririm.			
8	Karar verirken, karar hakkında pek çok bilgi toplamaktan hoşlanırım.			
9	Karar vermekten kaçınırım.			
10	Karar vermek zorunda olduğum zaman, karar üzerinde düşünmeye başlamadan önce uzun süre beklerim.			
11	Karar verme konusunda sorumluluk üstlenmeyi sevmem.			
12	Karar vermeden önce amaçlarımı netleştirmeye çalışırım.			

13	Önemsiz, küçük olayların yolunda gitmeyebileceği olasılığı, benim aniden tercihlerimden dönüş yapmama neden olur.			
14	Bir karar benim tarafımdan veya başka biri tarafından verilecekse, ben karar vermeyi diğer kişiye bırakırım.			
15	Ne zaman zor bir kararla karşı karşıya gelsem, iyi bir çözüm yolu bulma konusunda kendimi kötümser hissederim.			
16	Seçim yapmadan önce çok fazla dikkatli davranırım.			
17	Zorunda kalmadıkça karar vermem.			
18	Son ana kadar karar vermeyi geciktiririm.			
19	Çok daha bilgili kişilerin benim yerime karar vermelerini tercih ederim.			
20	Karar verdikten sonra, kararın doğru olduğuna kendimi inandırmak için çok zaman harcarım.			
21	Karar vermeyi ertelerim.			
22	Acilen karar vermem gereken bir durumda doğru düşünemem.			